

Beleidslijn voor de toepassing van de Wet Bevordering integriteits-beoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB) voor de Gemeente Dantumadiel 2016

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dantumadiel en de burgemeester van de gemeente Dantumadiel, ieder voor zover het hun bevoegdheden betreft;

Overwegende dat de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet BIBOB) hen beleidsruimte verschaft bij de besluitvorming omtrent het toepassen van hun uit deze wet voortvloeiende bevoegdheden;

Gelet op:

- De Wet BIBOB;
- Artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht;
- De artikelen 3, 27, 30a en 31 van de Drank- en Horecawet;
- De artikelen 2.1 en 2.17 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- Hoofdstuk 2, afdeling 3 en afdeling 8 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011;
- Hoofdstuk 3 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011;
- De Algemene subsidieverordening Dantumadiel 2012;
- Artikel 30b van de Wet op de Kansspelen

Besluiten vast te stellen de:

Beleidslijn voor de toepassing van de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB) voor de gemeente Dantumadiel 2016

Paragraaf 1: Algemeen

Artikel 1.1 Begripsomschrijvingen

1. De definities in artikel 1, lid 1 van de Wet BIBOB zijn van overeenkomstige toepassing op deze beleidslijn, tenzij daarover in lid 2 anders is bepaald.
2. In deze beleidslijn wordt verstaan onder:
 - a. rechtspersoon met een overheidstaak: de gemeente Dantumadiel
 - b. bestuursorgaan: de burgemeester onderscheidenlijk het college van burgemeester en wethouders alsmede degenen aan wie zij een mandaat hebben verleend tot besluitvorming bij beschikkingen van de gemeente Dantumadiel.
 - c. Overheidsopdracht: een opdracht als beschreven in artikel 1 van de wet en waarop de wet kan worden toegepast.
 - d. Wet: de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB).
 - e. Vastgoedtransactie: een overeenkomst of een andere rechtshandeling met betrekking tot een onroerende zaak met als doel:
 - i. het verwerven of vervreemden van een recht op eigendom of het vestigen, vervreemden of wijzigen van een zakelijk recht;
 - ii. huur of verhuur;
 - iii. het verlenen van een gebruiksrecht;
 - iv. de deelname aan een rechtspersoon, een commanditaire vennootschap of een vennootschap onder firma die het recht op eigendom of een zakelijk recht met betrekking tot die onroerende zaak heeft of die onroerende zaak huurt of verhuurt.
 - f. Betrokkene: de aanvrager van een beschikking, de houder van een vergunning, de subsidieontvanger, de natuurlijke persoon of rechtspersoon met wie een vastgoedtransactie is aangegaan of zal worden aangegaan, de gegadigde die wil deelnemen aan een aanbestedingsproces, de natuurlijke persoon of rechtspersoon aan wie een overheidsopdracht is of zal worden gegund, de onderaannemer;
 - g. Bureau BIBOB: het Bureau Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur, bedoeld in artikel 8 van de wet.

- h. Eigen onderzoek: de wijze van behandelen van een aanvraag, zoals beschreven in paragraaf 4 van deze beleidslijn, waarbij met toepassing van de wet door het bestuursorgaan wordt beoordeeld of er redenen aanwezig zijn om de aanvraag te weigeren, respectievelijk de beschikking in te trekken of te beëindigen, daaraan voorschriften te verbinden dan wel een advies bij het bureau BIBOB aan te vragen.
- i. RIEC: informatieknooppunt en expertisecentrum voor alle aangesloten provincies, gemeenten, het openbaar ministerie (OM), politie, de bijzondere opsporingsdiensten, Belastingdienst en andere (semi) overheden.

Paragraaf 2: publiekrechtelijke beschikkingen

Artikel 2.1 Toepassingsbereik bij nieuwe beschikkingen

De toepassing van de wet zal door het bestuursorgaan op de hieronder aangeduide (aanvragen voor) beschikkingen op de volgende wijze plaatsvinden:

1. Uitvoering van de het eigen onderzoek vindt in beginsel plaats bij elke aanvraag voor een beschikking als bedoeld in:
 - a. Artikel 3 Drank- en Horecawet (Drank- en Horecawetvergunning), alsmede de aanvraag tot wijziging van het aanhangsel bij de Drank- en Horecawetvergunning, hiervan worden para-commerciële inrichtingen uitgezonderd;
 - b. Artikel 30b van de Wet op de Kansspelen (speelautomatenvergunning);
 - c. Artikel 2.28.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011 (exploitatievergunning horeca);
 - d. Artikel 3.4.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011 (exploitatievergunning seksinrichtingen);
 - e. Artikel 2.39 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011 (speelautomatenhal)
2. Uitvoering van het eigen onderzoek vindt in beginsel plaats bij onderstaande aanvragen voor een beschikking:
Algemeen
 - a. Een aanvraag als bedoeld in artikel 2.1 eerste lid, aanhef en onder a van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning Bouwactiviteit). De toepassing blijft beperkt tot (de aanvraag van) een omgevingsvergunning Bouwactiviteit, die valt binnen onderstaande kaders:
 - i. Horeca: Bij nieuwe horeca-inrichtingen gaat de procedure voor de omgevingsvergunning vooraf aan de aanvraagprocedure voor een Drank- en Horecavergunning . Dat is de reden om bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen voor horeca-inrichtingen op een nieuwe locatie een eigen onderzoek te doen. Bij bestaande horecalocaties blijft de vergunning op grond van de Drank- en Horecawet het aangrijpingspunt voor een eigen onderzoek.
 - ii. Kamerverhuur: Bij kamerverhuurinrichtingen kan sprake zijn van ernstige problemen met de handhaving op het gebied van brandpreventie en brandveiligheid. Daarnaast kan er sprake zijn van verschillende vormen van criminele activiteiten zoals illegale verhuur en hennepteelt. Om te voorkomen dat de gemeente door verlening van een dergelijke vergunning criminele activiteiten faciliteert, wordt bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor kamerverhuur een eigen onderzoek uitgevoerd.
 - iii. Bouwkundige splitsingen van woningen: Bij het splitsen van woningen wordt er vrijwel altijd een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen aangevraagd. Particuliere woningverhuur is een branche die gevoelig is voor criminele activiteiten. Om te voorkomen dat de gemeente vervolgens door verlening van een dergelijke vergunning criminele activiteiten faciliteert wordt bij aanvragen voor een dergelijke omgevingsvergunning een eigen onderzoek uitgevoerd.

Selectie op aanvrager

De gemeente Dantumadiel wil aanvragers consistent behandelen. Dat betekent dat aanvragen van aanvragers ten aanzien van wie eerder een BIBOB-advies is aangevraagd en dat BIBOB-advies met enige mate van gevaar of ernstig gevaar is ontvangen, aan het eigen onderzoek worden onderworpen.

Een eigen onderzoek wordt bij andere aanvragen dan hierboven genoemd in beginsel alleen uitgevoerd als er aanleiding wordt gevonden:

- vanuit eigen informatie en/of
- vanuit informatie van een of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC en/of
- vanuit het OM verkregen informatie als bedoeld in artikel 11 juncto 26 van de wet, er duidelijke aanwijzingen zijn die het vermoeden rechtvaardigen, dat bij de aanvraag sprake is van een ernstige mate van gevaar als bedoeld in artikel 3 van de wet.

Het eigen onderzoek zal niet worden toegepast, ingeval de aanvraag afkomstig is van:

- overheidsinstanties;
- semi-overheidsinstanties¹;
- toegelaten woning(bouw)corporaties (toegelaten door de Minister voor Wonen en Rijksdienst conform de herziene Woningwet middels een daartoe verstrekte vergunning);
- door het college van burgemeester en wethouders bij (specifiek) besluit aangewezen aanvragers (b.v. PPS-samenwerkingsconstructies van particuliere ondernemingen en overheid).

- b. Een aanvraag als bedoeld in artikel 2.1 eerste lid, aanhef en onder e van de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht, voor zover dat onderdeel betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1 eerste lid van die wet (omgevingsvergunning inrichtingen Wet Milieubeheer).

Het eigen onderzoek zal niet worden toegepast, ingeval de aanvraag afkomstig is van:

- Overheidsinstanties;
- Semi-overheidsinstanties.

3. Het besluit tot uitvoering van het eigen onderzoek bij een aanvraag als bedoeld in artikel 2.25 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011 (evenementenvergunning), zal gebaseerd zijn op:
 - een aanvraag voor een vergunning voor het organiseren van een nieuw commercieel evenement en/of een vechtsportevenement;
 - eigen ambtelijke informatie en/of;
 - informatie verkregen van het Bureau BIBOB en/of;
 - informatie verkregen van één of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC indien er aanleiding is te vermoeden dat de beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB;
 - informatie verkregen vanuit het OM conform art. 26 van de Wet BIBOB (OM-tip).

Artikel 2.1a Toepassing in bijzondere situatie bij aanvragen voor een beschikking genoemd in artikel 2.1

Naast de in artikel 2.1 lid 1 aangeduide gevallen, zal het bestuursorgaan bij een aanvraag voor de in artikel 2.1 lid 2 genoemde beschikkingen ook overgaan tot een eigen onderzoek als:

- vanuit eigen informatie en/of

¹ Semi-overheid is een algemene aanduiding voor allerlei soorten overheidsorganisaties, die “dicht tegen de overheid aan zitten”. Kenmerken van semi-overheid zijn dat er sprake is van:

- a. Wettelijke taken en/of het dienen van een uitgesproken publiek belang en
- b. Een (flinke) publieke financiering.

- vanuit informatie van een of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC en/of
- vanuit het OM verkregen informatie als bedoeld in artikel 11 juncto 26 van de wet, er duidelijke aanwijzingen zijn die het vermoeden rechtvaardigen, dat bij de aanvraag sprake is van een ernstige mate van gevaar als bedoeld in artikel 3 van de wet.

Bovendien zal een eigen onderzoek plaatsvinden als bij navraag door het bestuursorgaan bij het Bureau blijkt, dat tegen de aanvrager van een beschikking, in de afgelopen twee jaar advies is uitgebracht of een adviesaanvraag in behandeling is genomen bij het Landelijk Bureau BIBOB.

Artikel 2.2 Toepassingsbereik bij reeds verleende beschikkingen

Het bestuursorgaan kan de Wet BIBOB toepassen met betrekking tot reeds verleende beschikkingen, indien:

1. de verstrekte beschikking betrekking heeft op een locatie, die gelegen is in een concreet bepaald gebied, dat op basis van een daartoe genomen besluit van het bestuursorgaan – na de verstrekking van de beschikking – is aangewezen als risicogebied;
2. de verstrekte beschikking onderdeel uitmaakt van een branche of onderdeel in deze branche, die op basis van een door het bestuursorgaan genomen besluit – na de verstrekking van de beschikking – is aangewezen voor eigen onderzoek;
3. vanuit eigen informatie dan wel informatie van een of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC, er aanwijzingen zijn dat er sprake is van ernstige mate van gevaar als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB;
4. informatie als bedoeld in artikel 11 juncto 26 van de Wet BIBOB verkregen van het OM, direct of als reactie op een door haar ontvangen signaal van het Bureau BIBOB;
5. bekend wordt dat tegen betrokkene in een andere gemeente bij een eigen onderzoek een ernstige mate van gevaar is geconstateerd en aan betrokkene in Dantumadiel een soortgelijke beschikking is verstrekt. In geval aan betrokkene in meerdere gemeenten binnen het samenwerkingsverband RIEC eerder al een soortgelijke beschikking is verleend, zal het bestuur het RIEC om coördinatie in een eigen onderzoek verzoeken.

Artikel 2.3 Toepassingsbereik bij subsidies

In de Algemene subsidieverordening gemeente Dantumadiel 2012 is in artikel 9 de volgende weigeringsgrond opgenomen:

‘Wanneer het subsidies betreft is het college bevoegd om te bepalen dat een aanvraag kan worden geweigerd of een verleend subsidie kan worden ingetrokken in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur.’

Het besluit tot uitvoering van het eigen onderzoek zal gebaseerd zijn op:

- eigen ambtelijke informatie en/of
- informatie verkregen van het Bureau BIBOB en/of
- informatie verkregen van één of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC indien er aanleiding is te vermoeden dat de beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB, en/of
- informatie verkregen vanuit het OM conform art. 26 van de Wet BIBOB (OM-tip)

Paragraaf 3: Privaatrechtelijke transacties

Artikel 3.1 Toepassingsbereik bij vastgoedtransacties

Het bestuursorgaan kan de wet in beginsel toepassen met betrekking tot vastgoedtransacties waarbij de gemeente partij is. Bij de start van onderhandelen daartoe, zal het bestuursorgaan de wederpartij ervan in kennis stellen dat een BIBOB-procedure deel kan uitmaken van de procedure.

In de overeenkomst kan een integriteitsclausule worden opgenomen, op basis waarvan kan worden overgegaan tot ontbinding, opzegging, vernietiging of opschorting van de overeenkomst.

Het eigen onderzoek wordt in beginsel beperkt tot de gevallen, die één of meerdere van onderstaande kenmerken hebben:

1. hoge mate van financiële complexiteit;
2. behorend tot een als zodanig door het college van burgemeester en wethouders benoemde risicobranche;
3. behorend tot de in deze beleidslijn aangegeven BIBOB sectoren/branches/activiteiten;
4. behorend tot een als zodanig door het college van burgemeester en wethouders benoemd risicogebied;
5. hoge mate van complexiteit met betrekking tot de bedrijfsstructuur;
6. exceptioneel financieel risico voor de gemeente.

Het besluit tot uitvoering van het eigen onderzoek kan daarnaast ook gebaseerd zijn op:

- eigen ambtelijke informatie en/of
- informatie verkregen van het Bureau BIBOB en/of
- informatie verkregen van één of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC indien er aanleiding is te vermoeden dat de beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB, en/of
- informatie verkregen vanuit het OM conform art. 26 van de Wet BIBOB (OM-tip) en/of
- informatie verkregen vanuit de Belastingdienst

Indien de BIBOB-procedure niet is afgerond voor het sluiten van de overeenkomst, wordt hieromtrent een ontbindende voorwaarde in de betreffende overeenkomst opgenomen.

Artikel 3.2 Toepassingsbereik bij aanbestedingen

Het bestuursorgaan kan het eigen onderzoek ten aanzien van een gegadigde of onderaannemer in de zin van de wet, in beginsel alleen uitvoeren bij overheidsopdrachten, die vallen binnen de sectoren milieu, informatiecommunicatietechnologie (ICT) en/of bouw en die, conform het vigerende aanbestedingsbeleid van de gemeente Dantumadiel, voor aanbesteden van werken respectievelijk van diensten en leveringen, meervoudig onderhands dan wel openbaar moeten worden aanbesteed.

Het besluit tot uitvoering van het eigen onderzoek zal gebaseerd zijn op:

- eigen ambtelijke informatie en/of
- informatie verkregen van het Bureau BIBOB en/of
- informatie verkregen van één of meerdere partners binnen het samenwerkingsverband RIEC indien er aanleiding is te vermoeden dat de beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB, en/of

Paragraaf 4: Uitvoering

Artikel 4.1 Eigen onderzoek

In de in deze beleidslijn bepaalde gevallen, zal betrokkene de BIBOB-vragenformulieren dienen in te vullen en in te leveren bij het bestuursorgaan. Daarbij dienen ook de documenten te worden gevoegd, die in deze vragenformulieren zijn vermeld en/of bij de uitreiking van de formulieren door of namens het bestuursorgaan zijn genoemd. De BIBOB-vragenformulieren bevatten in elk geval de in artikel 30 tweede lid van de Wet BIBOB genoemde vragen en daarnaast aanvullende vragen, die het bestuursorgaan zo goed mogelijk in staat stellen om het eigen onderzoek te kunnen verrichten.

In geval de aanvraag betrekking heeft op een nieuwe beschikking, maken de BIBOB-vragenformulieren onderdeel uit van de aanvraag hiervoor.

Alvorens het eigen onderzoek - naar het zich voordoet van weigeringsgronden als bedoeld in artikel 3 van de wet - wordt gestart, zal een aanvraag eerst beoordeeld worden conform de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht en de reguliere weigeringsgronden vanuit de onderliggende regelgeving van de desbetreffende vergunning.

Het daarop aansluitende eigen onderzoek naar het zich voordoen van de weigeringsgronden als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB bestaat uit twee stappen:

Stap 1

Het onderzoek behelst in ieder geval de controle en analyse van:

- de door de aanvrager/houder van de vergunning aangereikte informatie/documenten bij het BIBOB-vragenformulier (inclusief bijlagen) en de door hem/haar daarbij aangeleverde documenten;
- eventuele extra, op verzoek van het bevoegd gezag, door aanvrager/houder overlegde documenten of informatie;
- open bronnen onderzoek (Kamer van Koophandel, Kadaster, etc.)

De BIBOB-gronden vormen een aanvulling op de reeds bestaande mogelijkheden om een vergunning te weigeren of in te trekken. Het bevoegd gezag zal echter altijd eerst de bestaande weigerings- en intrekingsgronden onderzoeken en zo mogelijk toepassen.

Wanneer het BIBOB-vragenformulier niet of niet volledig wordt ingevuld, worden allereerst de daartoe gestelde regels van de Algemene wet bestuursrecht (met name die van artikel 4:5 van voornoemde wet) toegepast. Bij volharding zal de weigering of het toesturen van onvolledige informatie leiden tot het buiten behandeling stellen van de aanvraag.

Bij de uitvoering van het eigen onderzoek kan de informatiepositie van het bestuurs-orgaan worden versterkt vanuit het RIEC. Ook kan de gemeente desgewenst gebruik maken van de expertise van het RIEC.

Als het bestuursorgaan op basis van het eigen onderzoek in het kader van de Wet BIBOB genoeg aanwijzingen heeft om in redelijkheid te kunnen aantonen dat er sprake is van een “ernstig gevaar” als bedoeld in de Wet BIBOB, kan het de vergunning weigeren of intrekken.

Stap 2

Aanvullend op de controle en analyse van de (extra) verstrekte informatie als hiervoor genoemd, kan een advies bij het Bureau BIBOB worden gevraagd indien:

- a. na eigen onderzoek vragen blijven bestaan over omstandigheden in de persoon van de aanvrager en/of daarmee in verband te brengen betrokkenen, de financier van de betreffende activiteiten en/of de onderneming of de eigenaar van het pand waarin de onderneming is gevestigd,
- b. na eigen onderzoek vragen blijven bestaan over de bedrijfsstructuur van aan de uitvoering van de beschikking te verbinden onderneming(en),
- c. na eigen onderzoek vragen blijven bestaan over de financiering van de aan de betreffende beschikking te verbinden activiteiten.
- d. de officier van justitie de gemeente de tip geeft om in een bepaalde zaak een BIBOB-advies te vragen.

Een toetsing aan de Wet BIBOB met behulp van een advies van het Bureau BIBOB geldt in beginsel als een uiterste middel om de integriteit van een betrokken (rechts)persoon te controleren. Bij deze zware inbreuk op de privacy moet het bevoegd gezag de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit in acht nemen.

Deze eisen brengen mee dat het bevoegd gezag eerst, zoals hierboven is uitgewerkt, gebruik moet maken van de eigen instrumenten en voorts alleen een advies kan vragen indien dit – gelet op de mate van gevaar en de ernst van de strafbare feiten – evenredig is.

De adviesaanvraag bij het Bureau BIBOB is geen beschikking in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Hiertegen staat derhalve geen bezwaar of beroep open. Wel is de aanvrager van de beschikking te allen tijde toegestaan de aanvraag in te trekken.

Bij een “mindere mate van gevaar” dat de (aangevraagde) beschikking wordt gebruikt voor het plegen van strafbare feiten en witwaspraktijken kan het bevoegd gezag extra voorwaarden aan de vergunning verbinden. Deze voorwaarden dienen BIBOB-gerelateerd te zijn.

Artikel 4.2 Informatieplicht

1. Het bestuursorgaan informeert betrokkene schriftelijk over een adviesaanvraag aan het Bureau BIBOB. Betrokkene wordt daarbij gewezen op de opschorting van de beslistermijn als bedoeld in artikel 31 van de wet. Een afschrift van deze brief wordt gevoegd bij het adviesverzoek aan het Bureau BIBOB.
2. In geval een van het Bureau BIBOB ontvangen adviesverzoek leidt tot het voornemen om een gevraagde beschikking te weigeren dan wel een eerder verleende beschikking in te trekken, wordt aan betrokkene een kopie van het adviesrapport ter hand gesteld. Betrokkene wordt daarbij door het bestuursorgaan schriftelijk gewezen op zijn geheimhoudingsplicht als bedoeld in artikel 28 van de wet.

Artikel 4.3 Adviestermijn

1. Indien het bestuursorgaan een advies aanvraagt bij het Bureau BIBOB, wordt op grond van artikel 31 van de wet de wettelijke termijn waarbinnen de beschikking dient te worden gegeven, opgeschort voor de duur van de periode die begint met de dag waarop het advies door het Bureau BIBOB in behandeling wordt genomen en eindigt met de dag waarop het advies is ontvangen, met dien verstande dat deze opschorting niet langer duurt dan de termijn, zoals genoemd in artikel 15 lid 1 van de wet BIBOB.
2. Indien het Bureau BIBOB het advies niet binnen de in lid 1 genoemde termijn kan geven, heeft het de mogelijkheid om op grond van artikel 15, lid 3 van de wet, de termijn te verlengen. Deze verlenging bedraagt niet meer dan de termijn, genoemd in artikel 15 lid 3 van de wet BIBOB.
3. Het bestuursorgaan informeert betrokkene onverwijld over een verlenging als bedoeld in het vorige lid.
4. De verlenging van de adviestermijn van het Bureau BIBOB, alsmede eventuele tijdelijke opschorting van de adviestermijn van het Bureau BIBOB in gevallen als bedoeld in artikel 15 tweede lid van de wet, leiden tot een verdere opschorting van de wettelijke beslistermijn op de beschikking.

Artikel 4.4 Beschikking

1. Het bestuursorgaan gaat over tot een negatief besluit op de aanvraag voor de beschikking dan wel inschrijving op een overheidsopdracht of het aangaan van een vastgoedtransactie, indien uit het eigen onderzoek en een eventueel daarop afgegeven advies van het Bureau BIBOB blijkt dat er sprake is van een ernstige mate van gevaar als bedoeld in artikel 3 van de wet. Daarbij zal in geval van een inschrijving op een overheidsopdracht, de geconstateerde ernstige mate van gevaar dienen als versterking van een of meerdere uitsluitingsgronden als genoemd in de Aanbestedingswet 2013.
2. Indien het bestuursorgaan voornemens is negatief te beschikken op de aanvraag voor de beschikking dan wel inschrijving op een overheidsopdracht op grond van de wet, wordt betrokkene in de gelegenheid gesteld daartegen zienswijzen in te brengen conform de betreffende bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht.
3. Een door het bestuursorgaan op grond van de wet genomen negatief besluit op de aanvraag voor een beschikking dan wel inschrijving op een overheidsopdracht, is vatbaar voor bezwaar en beroep.
4. Het bestuursorgaan of aanbestedende dienst, die een advies van het Bureau BIBOB als bedoeld in de wet ontvangt, kan dit advies gedurende twee jaren gebruiken in verband met een andere beslissing.

Paragraaf 5: Slotbepalingen

Artikel 5.1. Overgangsrecht

Deze beleidsregels zijn van toepassing op aanvragen ontvangen vanaf de datum van inwerkingtreding en op de reeds verleende beschikkingen als bedoeld in art. 2.2 van deze beleidslijn.

Artikel 5.2 Citeertitel

Deze beleidslijn kan worden aangehaald als de 'BIBOB-beleidslijn gemeente Dantumadiel 2016'.

Artikel 5.3 Datum inwerkingtreding

Deze beleidslijn treedt in werking op de dag na publicatie.

Aldus vastgesteld door de burgemeester onderscheidenlijk het college van burgemeester en wethouders in de vergadering van 18 oktober 2016

Drs. S. Heldoorn

burgemeester

Toelichting BIBOB-beleidslijn gemeente Dantumadiel 2016

Inleiding

Op 1 juni 2003 is de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet BIBOB) in werking getreden. Met ingang van 1 juli 2013 is een wijziging van deze wet van kracht geworden zodat deze nog effectiever kan worden toegepast. De Wet BIBOB geeft bestuursorganen een instrument in handen om zich te beschermen tegen het risico dat zij ongewild criminele activiteiten faciliteren.

Ten eerste is de essentie van de wet gelegen in de weigerings- en intrekingsgronden van artikel 3 wet BIBOB. Dit artikel maakt het mogelijk om bepaalde vergunningen, subsidies en aanbestedingen te weigeren (of in te trekken c.q. op te zeggen) wegens – globaal gezegd – het hebben van criminele banden.

Er moet sprake zijn van ernstig gevaar dat de gevraagde beschikking (vergunning of subsidie) of aanbesteding mede gebruikt wordt voor:

- a. het benutten van voordelen uit strafbare feiten (b.v. het witwassen van zwart geld);
- b. plegen van strafbare feiten (b.v. als dekmantel);
- c. daarnaast kan de beschikking geweigerd of ingetrokken worden indien er een redelijk vermoeden bestaat dat er een strafbaar feit is gepleegd teneinde de vergunning te krijgen (b.v. valsheid in geschrifte of omkoping).

Daarnaast kan de Wet BIBOB worden ingezet bij aanbestedingen en vastgoedtransacties (privaatrechtelijke rechtshandelingen).

Ten tweede voorziet de wet in een landelijk Bureau BIBOB. Desgewenst kan een advies gevraagd worden om in een concreet geval te beoordelen of er sprake is van voornoemd gevaar. Het bestuursorgaan kan echter ook zonder dit advies besluiten over te gaan tot weigering of intrekking. Het advies kan wel leiden tot een betere informatiepositie van het bestuursorgaan. Het Bureau BIBOB heeft namelijk inzage in een aantal gesloten bronnen (van o.a. de Belastingdienst, de politie, de Centrale Justitiële Documentatie Dienst, de Immigratie en Naturalisatie Dienst etc.) en kan hierdoor een diepgaander onderzoek verrichten dan het bestuursorgaan.

Wat is er veranderd?

Het toepassingsbereik van de Wet BIBOB is verruimd. Voor gemeenten is het belangrijk te weten dat ze de mogelijkheid hebben gekregen bij vastgoed- en grondtransacties de integriteit van de partij met wie ze zaken doet te onderzoeken. Daarnaast zijn enkele vergunningen op grond van de Woningwet toegevoegd om huisjesmelkerij te voorkomen. Ook is het mogelijk de Wet BIBOB toe te passen op relevante gemeentelijke vergunningen en alle subsidies zodat bestuursorganen zelf optimaal risicogericht beleid kunnen voeren.

In de toepassing van de Wet BIBOB zijn verbeteringen doorgevoerd. Gemeenten hebben nu meer mogelijkheden bij het doen van eigen onderzoek. Ook wordt de werkwijze bij een eigen onderzoek uniformer. BIBOB-vragenlijsten zijn landelijk vastgesteld met een mogelijkheid voor lokaal maatwerk.

Daarnaast zijn er technische aanpassingen doorgevoerd op het verstrekkingenregime en is de wettelijke adviestermijn voor het Landelijk Bureau BIBOB verruimd.

Wat betekent dit voor de gemeente?

Gemeenten hebben een verantwoordelijkheid in de tenuitvoerlegging van de Wet BIBOB. Het betreft een facultatieve wet, waarbij het bestuursorgaan zelf de bevoegdheid heeft om te bepalen in welke van de door de wet geboden mogelijkheden, zij dit instrument daadwerkelijk zal toepassen.

Waarom een beleidslijn?

Door het vaststellen en implementeren van een beleidslijn biedt de gemeente meer structuur en zekerheid in haar werkwijze. In de beleidslijn staat aangegeven op welke beschikkingen, subsidies en aanbestedingen de Wet BIBOB wordt toegepast en in welke gevallen de toetsing zoals bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB zal plaatsvinden. Voor de burger wordt door de beleidslijn voorkomen dat er sprake is van willekeur in de toepassing van beleid. Door de gemeentelijke overheid wordt met de beleidslijn een nadrukkelijk signaal voor de bescherming van haar integriteit afgegeven en kan daaruit een preventieve werking het gevolg zijn.

Artikelsgewijze toelichting bij de beleidslijn

Artikel 1.1 Begripsomschrijvingen

Algemene informatie

De gemeente zal bij de procedure van het nemen van beschikkingen (of bij toetsing van de reeds verleende vergunning welke kan leiden tot intrekking daarvan) steeds onderzoeken of artikel 3 van de Wet BIBOB van toepassing is. Artikel 3 bevat samengevat, de volgende elementen:

1. Een bestuursorgaan kan op basis van de Wet BIBOB een vergunning of subsidie weigeren of intrekken wanneer er sprake is van ernstig gevaar dat de beschikking mede gebruikt zal worden voor:
 - a. Het benutten van voordelen uit strafbare feiten;
 - b. Het plegen van strafbare feiten.
2. Wanneer feiten en omstandigheden erop wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat ter verkrijging van de aangevraagde dan wel gegeven beschikking een strafbaar feit is gepleegd (bijvoorbeeld valsheid in geschrifte of omkoping).

Artikel 2.1, lid 1 Toepassingsbereik bij nieuwe beschikkingen

Para commerciële bedrijven worden uitgezonderd van het eigen onderzoek, tenzij er een aanleiding is om een eigen onderzoek uit te voeren.

Onder artikel 2.1a van de beleidslijn is een soort “vangnetconstructie” voor deze instellingen opgenomen: wanneer er aanleiding is te vermoeden dat de beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de Wet BIBOB of wanneer het OM gebruik maakt van de tipfunctie, zal alsnog een eigen onderzoek worden toegepast.

Para commerciële horeca-inrichtingen als bedoeld in artikel 4 van de Drank- en Horecawet waarvan de kantine in eigen beheer is en niet is verpacht, vallen in beginsel niet onder dit BIBOB-beleid.

Artikel 2.1, lid 2, sub a

In deze beleidslijn worden de omgevingsvergunningen voor de activiteit bouwen onder de werking van de Wet BIBOB gebracht. Het is echter niet noodzakelijk op alle omgevingsvergunningen bouwactiviteit een eigen onderzoek los te laten. Er wordt een beperking aangebracht. Er wordt een onderscheid worden gemaakt in sectoren, branches en activiteiten.

Horeca

Dit geldt voor nieuwe horeca-inrichtingen. Horeca-exploitanten worden geconfronteerd met een eigen onderzoek bij het aanvragen van de noodzakelijke vergunningen. Om te voorkomen dat ze deze toets niet doorstaan, maar al wel een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen hebben ontvangen, wordt deze laatste vergunning onder het bereik van de wet BIBOB gebracht.

Een eigen onderzoek zal niet worden toegepast bij aanvragen afkomstig van:

- overheidsinstanties
- semi-overheidsinstanties
- toegelaten woning(bouw)corporaties
- door het college van burgemeester en wethouders bij besluit aangewezen aanvragers.

Artikel 2.1, lid 2, sub b Omgevingsvergunning voor de activiteit milieu

Sinds de inwerkingtreding van de Wabo zijn veel milieuvergunningen omgezet in “meldingen” en valt een deel van dit soort vergunningen tegenwoordig onder het bevoegde gezag van de provincie.

Meldingen vallen buiten het bereik van de wet BIBOB. Toch is het college van burgemeester en wethouders in een aantal gevallen nog steeds het bevoegde orgaan om op een milieuvergunning te beslissen. Voor die gevallen is het mogelijk om een BIBOB-kader vast te stellen.

Gedacht kan worden aan een omgevingsvergunningaanvraag Milieu in de:

- i. De transportsector;
- ii. De vuurwerkhandel;
- iii. Herstelinrichtingen voor motorvoertuigen;
- iv. Op- en overslagbedrijven;

Artikel 2.1, lid 3 Evenementenvergunning

Volgens artikel 2.25 van de Algemene Plaatselijke Verordening Dantumadiel 2011 is een vergunning verplicht voor het houden of organiseren van een evenement. De meeste vergunningen worden sinds jaar en dag georganiseerd door lokale verenigingen. Er wordt alleen dan een eigen onderzoek gedaan wanneer er aanleiding toe wordt gezien in een aanvraag voor een evenement of wanneer er een externe partner (OM, Politie, RIEC) hier aanleiding toe geeft.

Nieuwe commerciële evenementen, georganiseerd door niet lokale ondernemers, zijn in ieder geval onderwerp van een eigen onderzoek. Hierbij zijn de achtergronden van organisatoren niet (voldoende) bekend en deze kunnen een risico vormen.

Waar het gaat om vechtsportevenementen wordt er in ieder geval een eigen onderzoek toegepast. Deze evenementen hebben een verhoogd risico op vermenging van onder- en bovenwereld.

Het bevoegd gezag kan een evenementenvergunning weigeren indien o.a. de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van het milieu in gevaar komt.

Artikel 2.1a Toepassing in bijzondere situatie bij aanvragen voor een beschikking genoemd in artikel 2.1

Op grond van artikel 11a van de wet BIBOB kan een bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak in het geval waarin hij bevoegd is tot toepassing van de wet BIBOB het Bureau BIBOB vragen of over de betrokkene de afgelopen twee jaar advies is uitgebracht of een adviesaanvraag in behandeling is genomen. Indien dit het geval is, bericht het Bureau BIBOB over het type beschikking, aanbesteding of vastgoedtransactie en ten behoeve van welk bestuursorgaan of rechtspersoon met een overheidstaak het advies is uitgebracht dan wel de adviesaanvraag in behandeling is genomen. Ditzelfde geldt indien een adviesaanvraag door het Bureau BIBOB in behandeling is genomen en de betrokkene tussentijds de aanvraag om beschikking heeft ingetrokken.

Indien een advies is uitgebracht, meldt het Bureau BIBOB de conclusie van het advies.

Voor een verzoek op grond van artikel 11a van de wet BIBOB dient er:

- sprake te zijn van een beschikking dan wel een aanvraag ter verkrijging van een beschikking die onder de reikwijdte van de Wet BIBOB valt of een inschrijving voor een aanbesteding dan wel een gegunde aanbesteding.
- in het geval van een vastgoedtransactie, een partij schriftelijk toestemming tot het indienen van een verzoek om een artikel 11a bericht te hebben gegeven aan de rechtspersoon met de overheidstaak.

Artikel 2.2 Toepassingsbereik bij reeds verleende beschikkingen

Tevens is het mogelijk reeds verleende beschikkingen aan een eigen onderzoek te onderwerpen. Het is niet mogelijk, rekening houdende met de proportionaliteit, om elke reeds verleende beschikking te laten onderwerpen aan een eigen onderzoek. Om die reden is besloten dat het BIBOB-instrument enkel kan worden ingezet op reeds verstrekte beschikkingen indien er sprake is van informatie die een aanleiding vormen om te vermoeden dat de betreffende beschikking zal worden gebruikt als bedoeld in artikel 3 van de wet, bekend wordt dat bij een eigen onderzoek bij een andere gemeente een ernstige mate van gevaar is geconstateerd of indien de verstrekte beschikking valt onder de genoemde risicobranche/-gebieden, zoals genoemd in dit beleidsstuk.

Artikel 2.3 Toepassingsbereik bij subsidies

Dit betreft het geval dat de aanvrager van een subsidie de toets van de Wet BIBOB niet kan doorstaan. Bij deze weigeringsgrond is niet van belang of de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd op zichzelf beoordeeld subsidiabel zijn. Het gaat hierbij louter om de integriteit van de persoon dan wel rechtspersoon van de aanvrager aan wie het college op grond van de wet BIBOB geen subsidie wenst te verlenen. Naast subsidie weigeren, kan het college in dergelijke gevallen ook reeds verleende en vastgestelde subsidies intrekken.

Artikel 3.1 Toepassingsbereik bij vastgoedtransacties

De vastgoedtransacties die sinds de wetwijziging van 2013 onder de Wet BIBOB vallen zijn afgebakend tot de rechtshandelingen, waarbij de rechtspersoon met een overheidstaak partij is. Er is aangesloten bij het juridische begrip "onroerende zaak" uit het Burgerlijk Wetboek. Dit omvat grond en de gebouwen op de grond.

In de Wet BIBOB wordt een vastgoedtransactie als volgt omschreven:

Een overeenkomst/rechtshandeling met betrekking tot een onroerende zaak met als doel:

- het verwerven, vervreemden, vestigen of wijzigen van een eigendomsrecht of zakelijk recht m.b.t. onroerende zaak;
- huur of verhuur;
- het verlenen of verkrijgen van een gebruiksrecht;
- de deelname aan een rechtspersoon, een commanditaire vennootschap of een vennootschap onder firma die het recht op eigendom of een zakelijk recht met betrekking tot die onroerende zaak heeft of die onroerende zaak huurt of verhuurt.

Het kan dan gaan over:

- erfpacht;
- natuuraankopen;
- verplaatsing bedrijven;
- stimulering woningbouw;
- gebiedsontwikkeling;
- huur/verhuur en koop/verkoop vastgoed.

Deze uitbreiding van de reikwijdte van de Wet BIBOB stelt gemeenten in staat om, voordat een beslissing wordt genomen over het aangaan van een vastgoedtransactie, de transactie te toetsen op:

- a. de mate van gevaar dat een vastgoedtransactie mede zal worden gebruikt om uit gepleegde strafbare feiten verkregen of te verkrijgen, op geld waardeerbare voordelen te benutten,
- b. de mate van gevaar dat in of met de onroerende zaak waar de vastgoedtransactie betrekking heeft, mede strafbare feiten zullen worden gepleegd of
- c. de ernst van de feiten en omstandigheden die er op wijzen of redelijkerwijs doen vermoeden dat ter verkrijging van een vastgoedtransactie een strafbaar feit is gepleegd.

Indien een vastgoedtransactie al heeft plaatsgevonden, kan alleen advies worden gevraagd bij het Bureau BIBOB in het geval dat bij een vastgoedtransactie is bedongen dat de overeenkomst kan worden opgeschort of ontbonden dan wel de rechtshandeling kan worden beëindigd indien één van de situaties zich voordoet, zoals benoemd in artikel 9 lid 3 van de Wet BIBOB, alvorens zich op die opschortende of ontbindende voorwaarden te beroepen. Het betreft hier de mogelijke situaties, zoals hiervoor onder a, b en c genoemd.

Artikel 3.2 Toepassingsbereik bij aanbestedingen

Alleen aanbestedingen voor de sectoren Bouw, Milieu en ICT kunnen getoetst worden aan de Wet BIBOB. Anders dan bij beschikkingen gaat het hierbij niet om het toepassen van weigeringsgronden op grond van de Wet BIBOB. De Wet BIBOB geeft geen weigeringsgronden voor het niet gunnen van een overheids-opdracht, maar het toetsingskader van artikel 3 van de Wet BIBOB (waaronder het advies van het Bureau BIBOB) kan gebruikt worden ter versterking van één of meer van de reguliere uitsluitingsgronden binnen het gesloten stelsel van selectie- en gunningscriteria.

Toetsing aan de Wet BIBOB kan voorafgaand aan de beslissing inzake de gunning. Indien al een overeenkomst is afgesloten, kan de gemeente advies vragen bij het Bureau BIBOB. Aan het Bureau BIBOB kan alleen advies worden gevraagd indien:

- de gemeente bij de overeenkomst heeft bedongen dat de overeenkomst ontbonden wordt, indien zich één van de situaties, als bedoeld in artikel 9 lid 2 van de Wet BIBOB (uitsluitingsgronden), voordoet alvorens zich op die ontbindende voorwaarde te beroepen;
- ten aanzien van een onderaannemer, uitsluitend met het oog op diens acceptatie als zodanig, indien de gemeente in het bestek als voorwaarde heeft gesteld dat onderaannemers niet zonder toestemming van die rechtspersoon worden gecontracteerd en in het kader van die voorwaarde zich het recht heeft voorbehouden aan het Bureau advies te vragen.

Het Bureau BIBOB kan de gemeente adviseren of er sprake is van feiten en omstandigheden, waarbij een uitsluitingsgrond van toepassing is.

De uitsluitingsgronden zijn benoemd in de Aanbestedingswet (2013). De Aanbestedingswet kent verplichte en facultatieve uitsluitingsgronden. Aan de verplichte uitsluitingsgronden kan direct worden getoetst. Indien de gemeente de facultatieve uitsluitingsgronden als toetsingskader wil hanteren om

een overeenkomst te kunnen ontbinden, dient dit in de aanbestedingsstukken te worden aangegeven.²

Paragraaf 4 Uitvoering

Deze paragraaf bevat diverse artikelen aangaande de uitvoering.

Artikel 4.1 Eigen onderzoek

In artikel 4.1 van paragraaf 4 is de uitvoering van een eigen onderzoek beschreven. Bij de uitvoering van een eigen onderzoek zal het bestuursorgaan in eerste instantie gebruik maken van alle eigen instrumenten. Dit betekent dat eerst wordt gekeken naar de eigen informatiehouding.

Dit is informatie die afkomstig is uit de BIBOB-vragenformulieren inclusief bijlagen. Hierbij gaat het om bijvoorbeeld:

- zeggenschap;
- financiering;
- relaties/ verbanden.

Ook zal er gebruik gemaakt worden van de relevante informatie, die beschikbaar is in de open bronnen. De (half) open bronnen die benaderd kunnen worden zijn:

- Kamer van Koophandel (KvK);
- kadaster;
- registers (insolventie, curatele, e.d.);
- handhavingsinformatie;
- de Basisregistratie Personen (BRP);
- gemeentelijke belastingen;
- internet (google, media).

De beschikbaarheid van relevante informatie in de gesloten bronnen is door de onderliggende regelgeving beperkt. Middels de wijziging van de Wet BIBOB, heeft de gemeente sinds 1 juli 2013 een ruimere bevoegdheid. De gesloten bronnen die de gemeente kan raadplegen, betreffen:

- de politie;
- justitie (justis/Track);
- het Handelsregister (natuurlijke personen);
- Bureau BIBOB.

Het Regionale Informatie en Expertise Centrum (RIEC) kan de eigen onderzoeksfase van de gemeente versterken door het verstrekken van relevante informatie, die bij hen beschikbaar is en die afkomstig is van samenwerkingspartners. Ook kunnen zij adviseren om in concrete gevallen wel/niet over te gaan tot het doen van een adviesverzoek bij het Bureau BIBOB.

Het RIEC is door de wetswijziging bevoegd om het volledige eigen onderzoeksrapport als ook een daarop gebaseerd adviesrapport van het Bureau in te zien. Op die manier wordt hun ondersteunende en coördinerende rol naar de gemeente bij de uitvoering van de BIBOB-wetgeving, nadrukkelijk versterkt. Als het bestuursorgaan op basis van het eigen onderzoek in het kader van de Wet BIBOB nog niet genoeg aanwijzingen heeft om in redelijkheid te kunnen aantonen dat er sprake is van een 'ernstig gevaar' als bedoeld in de Wet BIBOB, kan er worden besloten om het Bureau te vragen om een advies.

Het besluit om over te gaan tot een adviesaanvraag bij het Bureau moet weloverwogen zijn, omdat deze maatregel als beginsel geldt als een uiterst middel om de integriteit van de betrokken (rechts)persoon te controleren. Het onderzoek dat het Bureau uitvoert heeft namelijk een zware inbreuk op de privacy.

² In de Aanbestedingswet 2013 is de mogelijkheid van een integriteitsverklaring van een gegadigde opgenomen. Deze eigen integriteitsverklaring kan als zodanig onderdeel vormen van het Inkoop- en Aanbestedingsbeleid van de gemeente hetgeen het uitvoeren van een eigen onderzoek bij aanbesteden in veruit de meeste gevallen overbodig zou maken.

Indien de gemeente een adviesrapport van het Bureau heeft ontvangen, rust daar voor haar een vergewisplicht op. In de wetswijziging is voorzien in de mogelijkheid om dit adviesrapport daartoe voor te leggen aan de leden van het lokale driehoeksoverleg.

De beslissing aan het einde van een eigen onderzoek blijft uiteindelijk een zelfstandige bevoegdheid voor de gemeente, waarbij zij, in geval van weigering dan wel intrekking, haar besluit afdoende moet motiveren.

Artikel 4.2 Informatieplicht

Indien het bestuursorgaan van oordeel is dat een verzoek om advisering aan Bureau BIBOB gerechtvaardigd is, dient de aanvrager van dit voornemen op de hoogte te worden gesteld (artikel 32 van de Wet).

Tevens ligt hierin de plicht om betrokkene te informeren over de opschorting van de beslistermijn die het gevolg is van het indienen van een adviesaanvraag. Indien daadwerkelijk wordt overgegaan tot het aanvragen van een advies, dient deze aanvraag te worden voorzien van een afschrift van de mededelingsbrief aan betrokkene.

Artikel 4.3 Adviestermijn

De beslistermijn voor de gemeente om te beslissen op de vergunningaanvraag wordt opgeschort gedurende de adviestermijn van het Bureau BIBOB. Het Bureau BIBOB kan zelf zijn adviestermijn verlengen. In dat geval dient de aanvrager eveneens door het bestuursorgaan te worden geïnformeerd. De opschorting van de termijn van beslissing op de aanvraag is geregeld in artikel 31 en de adviestermijn van het Bureau is geregeld in artikel 15 van de Wet.

Artikel 4.4 Beschikking

Ingevolge artikel 3 van de Wet zal een vergunning worden geweigerd indien sprake is van “ernstig gevaar” dat de betreffende vergunning zou kunnen worden gebruikt voor het benutten van voordelen uit strafbare feiten of voor het plegen van strafbare feiten. Dit dient per individuele aanvraag te worden beoordeeld. Op grond van artikel 3, zevende lid van de Wet kan een bestuursorgaan bij een mindere mate van gevaar dan “ernstig gevaar”, bijvoorbeeld bij enige mate van gevaar, aan de vergunning voorschriften verbinden. Deze voorschriften zijn gericht op het wegnemen of beperken van een dergelijk gevaar.

Indien het voornemen bestaat een negatieve beslissing te nemen op grond van een BIBOB-advies, zal de betrokkene in de gelegenheid worden gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. De betrokkene kan dan het BIBOB-advies inzien. Derden die worden genoemd in de beslissing, worden aangemerkt als belanghebbenden in de zin van artikel 4:8 Awb en moeten, indien te verwachten is dat zij hiertegen bedenkingen hebben, ook in de gelegenheid worden gebracht om hun zienswijze naar voren te brengen. Derden hebben overigens niet het recht om het advies in zijn geheel in te zien.

Het uiteindelijke besluit is vatbaar voor bezwaar en beroep. Het advies van het Landelijk Bureau BIBOB mag gedurende een periode van 2 jaar gebruikt worden in verband met een andere beslissing.

Artikel 5.1 Invoeringsdatum

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 5.2 Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.